

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра соціальної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

перший рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність _____ 6.053 Психологія _____

(код і назва спеціальності)

кваліфікація _____ бакалавр з психології _____

Робоча програма ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківська державна академія культури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол від. “ 27 ” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри соціальної психології

_____ (підпис)

(Большакова А.М.)
(прізвище та ініціали)

. “ 27 ” серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
	<u>6.053 Психологія</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>6.053 Психологія</u>	Рік підготовки: 3-й	
Змістових модулів – 2		Семестр 6-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)			Лекції 20 год.
Загальна кількість годин – 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6		Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Семнарські 14 год.
	Самостійна робота 56 год.		
	Індивідуальні завдання: _____ год.		
	Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 34/56

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Диференціальна психологія» – навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень психологічної науки посилює теоретичну та практичну професійну підготовку бакалаврів з психології.

Мета: засвоєння сучасних теоретичних та прикладних знань про індивідуальні, типологічні та групові психологічні відмінності між людьми, формування умінь пояснювати та аналізувати їх традиційні та новітні класифікації; чинники та закономірності прояву індивідуально-психологічних відмінностей, формування умінь застосовувати набуті знання у практичній професійній діяльності.

Завдання:

1. Знати головні категорії та поняття диференціальної психології.
2. Знати та вміти пояснювати психологічні відмінності різних вимірів індивідуальності: формально-динамічні, предметно-змістові та духовно-світоглядні, знати та вміти пояснювати закономірності їх прояву.
3. Знати та вміти пояснювати головні теорії диференціальної психології.
4. Вміти здійснювати диференційно-психологічний аналіз поведінки індивіда.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> • володіння культурою мислення, аналізом, синтезом, узагальненням та систематизацією фактів і теоретичних положень; • володіння навичками аналізу своєї діяльності та застосування методів когнітивної та емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану; • вільного володіння інформаційними технологіями для виконання завдань професійної діяльності; • підготовки та здійснення стандартних процедур надання психологічної допомоги індивіду, групі, організації з використанням сучасних, науково обґрунтованих методів та технологій; • проведення роботи з кадровим складом різного типу організацій з метою відбору кадрів, управління їх 	<ul style="list-style-type: none"> • здатність продемонструвати базовий рівень знання та розуміння основних законів психічної діяльності людини, що визначаються у загальній, віковій, соціальній, юридичній, політичній, клінічній психології, етнопсихології; • здатність враховувати вікові, гендерні, соціально-економічні, релігійні, культурні та інші відмінності при вирішенні завдань у професійній та соціальній діяльності; • здатність обирати, використовувати, модифікувати та адаптувати існуючі і створювати нові методики науково-дослідної та психодіагностичної діяльності з використанням методів математичної статистики та інформаційних технологій; • здійснювати постановку прикладних завдань щодо застосування психологічних методів та технологій з

мотивацією та створення соціально-психологічного клімату, що сприяє оптимізації процесу досягнення цілей організації;	метою впровадження результатів науково-практичних доробок щодо забезпечення психічного благополуччя та повноцінного функціонування людини <ul style="list-style-type: none"> • здійснювати діагностику та експертизу психологічних властивостей і станів, особливостей розвитку різних сфер особистості та особливостей груп.
---	--

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- специфіку, історію становлення та методи диференціальної психології як окремої галузі психологічного знання;
- теоретичні основи аналізу індивідуально-психологічних відмінностей між людьми;
- сучасні уявлення про джерела індивідуальних відмінностей (впливу факторів спадковості та середовища в їх формуванні);
- психологічні відмінності у формально-динамічних, предметно-змістових та духовно-світоглядних властивостях між людьми та співвідносити їх з відповідними концепціями та класифікаціями;
- особливості консультативної, психокорекційної та педагогічної роботи з особами різних психологічних типів.

вміти:

- здійснювати порівняльний аналіз диференціально-психологічних концепцій, теорій, дослідницьких підходів;
- визначати індивідуально-психологічні особливості особистості, їх походження, здійснювати диференційно-психологічний аналіз поведінки індивіда;
- інтегрувати різноманітні дані про індивідуально-психологічні властивості досліджуваної людини в єдине цілісне уявлення про її індивідуальність, складати психологічну характеристику особи;
- аналізувати власну психологічну індивідуальність та її прояви;
- застосовувати знання про індивідуально-психологічні відмінності у практиці психологічної роботи: у профдобрі, в управлінні, у роботі психолога-діагноста, у педагогіці, бізнесі, політиці, психологічному консультуванні, психокорекції, коучінгу та інших сферах діяльності практичного психолога.

Мати **навички** використання індивідуальних, типологічних та групових відмінностей між людьми, знати причини та наслідки цих відмінностей.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Суть та зміст диференціальної психології

Тема 1. Диференціальна психологія як наука. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.

Тема 2. Особистість і типи темпераментів. Диференціальна психологія про темперамент.

Тема 3. Властивості нервової системи як природна основа індивідуальних відмінностей.

Тема 4. Мотиваційні відмінності.

Змістовий модуль 2.

Форми диференціації.

Тема 5. Гендерні відмінності у диференційній психології.

Тема 6. Стиль особистості як аспект дослідження диференційної психології.

Тема 7. Диференційований підхід у навчанні та вихованні.

Тема 8. Соціокультурний фактор індивідуальності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
<u>Змістовий модуль 1. Суть та зміст диференціальної психології</u>						
Тема 1. Диференціальна психологія як наука. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.	10	2	2			6
Тема 2. Особистість і типи темпераментів. Диференціальна психологія про темперамент.	12	4	2			6
Тема 3. Властивості нервової системи як природна основа індивідуальних відмінностей.	10	2	2			6
Тема 4. Мотиваційні відмінності.	10	2	2			6
Разом за змістовим модулем 1	42	10	8			24
<u>Змістовий модуль 2. Форми диференціації</u>						
Тема 5. Гендерні відмінності у диференційній психології.	14	4	2			8
Тема 6. Стиль особистості як	12	2	2			8

аспект дослідження диференційної психології.					
Тема 7. Диференційований підхід у навчанні та вихованні.	12	2	2		8
Тема 8. Соціокультурний фактор індивідуальності.	10	2			8
Разом за змістовим модулем 2	48	10	6		32
Усього годин	90	20	14		56

5. Теми практичних занять
Не передбачено

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Диференціальна психологія як наука. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.	2
2	Тема 2. Особистість і типи темпераментів. Диференціальна психологія про темперамент.	2
3	Тема 3. Властивості нервової системи як природна основа індивідуальних відмінностей.	2
4	Тема 4. Мотиваційні відмінності.	2
5	Тема 5. Гендерні відмінності у диференційній психології.	2
6	Тема 6. Стиль особистості як аспект дослідження диференційної психології.	2
7	Тема 7. Диференційований підхід у навчанні та вихованні.	2
	Разом	14

7. Теми лабораторних занять
Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Тема 1. Диференціальна психологія як наука. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.	6
2	Тема 2. Особистість і типи темпераментів. Диференціальна психологія про темперамент.	6

3	Тема 3. Властивості нервової системи як природна основа індивідуальних відмінностей.	6
4	Тема 4. Мотиваційні відмінності.	6
5	Тема 5. Гендерні відмінності у диференційній психології.	8
6	Тема 6. Стиль особистості як аспект дослідження диференційної психології.	8
7	Тема 7. Диференційований підхід у навчанні та вихованні.	8
8	Тема 8. Соціокультурний фактор індивідуальності.	8
	Разом	56

9. Індивідуальні завдання

1. Ієрархія базових понять диференціальної психології.
2. Статус диференціальної психології в системі знань про людину.
3. Зв'язок диференціальної психології з психодіагностикою.
4. Донаукові погляди на темперамент” (аналітична доповідь).
5. Конституційні теорії темпераменту.
6. Факторні дослідження темпераменту.
7. Психофізіологічні дослідження темпераменту
8. Темперамент як психобіологічна основа особистості.
9. Сучасні теорії темпераменту: В. С. Мерліна, В. М. Русалова, Я. Стреляу.
10. Типологічний підхід до особистості. Психологічні типи Г. Юнга.
11. Мотивація досягнень успіху.
12. Відмінності в самооцінці та рівні домагань.
13. Зовнішня та внутрішня мотивація.
14. Статеві-вікова диференціація властивостей нервової системи.
15. Маскулінність, фемінінність та андрогінія як статево-диференційні характеристики особистості.
16. Психологічні особливості чоловічої та жіночої сексуальності.
17. Стиль особистості і стиль діяльності.
18. Дослідження особливостей інтелектуальної діяльності та типологічних відмінностей.
19. Стиль керівництва та спілкування.
20. Роль психологічних особливостей в адаптації та становленні професіонала, основні фази розвитку професіоналізму.
21. Особливості диференційованого навчання та виховання в сучасній системі освіти.
22. Особливості нервової системи та характерні ознаки учбової діяльності.
23. Відмінності в мотивації учбової діяльності.

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- лекція з елементами пояснення;
- лекція-бесіда;
- лекція-дискусія;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення.

Методи навчання, що використовуються під час практичних занять:

- виконання вправ та завдань;
- робота з текстом підручника (конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- самостійна робота.

11. Методи контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений залік. Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) оцінку проміжної атестації (результати модуля), б) оцінку відвідуваності занять і активність в аудиторії; а також в) оцінку виконання усіх завдань самостійної роботи.

Поточний контроль. Для поточного контролю використовуються результати практичних занять.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
10	10	15	15	10	15	10	15	

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	

60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

№ з/п	Найменування методичних матеріалів	Рік вида ння	Наявність в бібл. примірн.	Ел. варіан т	Код
1	2	3	5	6	7
1. ТЕКСТИ ТА КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ					
1	Диференціальна психологія: Опорний конспект лекцій до курсу до курсу для студ. 4 курсу напряму «Менеджмент соціокультурної діяльності» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / Харк. держ. акад. культури; Уклад.: О.М. Харцій. – Х., 2012. – 27 с.	2012	15	+	
2. СЛОВНИКИ, ДОВІДНИКИ					
1	Большой психологический словарь / Под ред. Б.Г. Мещерякова, В.П. Зинченко.- СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.- 672 с.	2003	2	-	
2	Дьяченко М.И.. Психологический словарь-справочник / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович.- Минск: Харвест, 2001.- 576 с.	2001	1	-	
3	Психологический словарь / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова.- М.: Педагогика-Пресс, 1999.- 439 с.	1999	1		
4	Ребер Артур. Большой толковый психологический словарь. В 2-х т. / Артур Ребер ; The Penguin.- М.: АСТ, 2001.	2001	1		
5	Словарь практического психолога / Сост. С.Ю. Головин.- Минск: Харвест, 2003.- 800 с.	2003	1		

14. Рекомендована література

Базова

1. Анастаси А. Дифференциальная психология: Индивидуальные и групповые различия в поведении: Пер. с англ. – М.: Апрель Пресс, ЭКСМО-Пресс, 2001. – 742 с.
2. Дружинин В. Н. Психология общих способностей. – СПб.: Питер Ком, 1999. – 368 с.
3. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология. – СПб.: Питер, 2001. – 454 с.
4. Либин А. В. Дифференциальная психология: на пересечении европейских, российских и американских традиций. – М.: Смысл; Издательский центр "Академия", 2004. – 527 с.
5. Палій А. А. Диференціальна психологія. – К.: Академвидав, 2010 – 429 с.
6. Психология индивидуальных различий / Под. ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. – М.: ЧеРо, 2002. – 776 с.
7. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Диференційна психологія. – Л.: Новий Світ, – 2008. – 235 с.

Допоміжна

1. В. Г. Ананьев Человек как предмет познания [Текст] М.: Наука, 2000.
2. Анохин А. П. Генетика, мозг и психика человека: тенденции и перспективы исследований. – М.: ВИНТИ, 1988. – 66 с.
3. Ахвердова О. А., Волоскова Н. Н., Белых Т. В. Дифференциальная психология. Теоретические и прикладные аспекты исследования интегральной индивидуальности. – СПб.: Речь, 2004. – 168 с.
4. Бем С. Линзы гендера. Трансформация взглядов на проблему неравенства полов: Пер. с англ. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2004. – 336 с.
5. Бендас Т. В. Гендерная психология: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2006. – 431 с.
6. Берн Ш. Гендерная психология: Пер. с англ. – СПб.: Прайм-Еврознак; Издательский дом Нева, 2004. – 320 с.
7. Білоус В. В. Обусловленность психологического симптомокомплекса типом нервной системы // Вопросы психологии. – 1968. – № 6. – С. 77-86.
8. Булаева К. Б. Генетические основы психофизиологии человека. – М.: Наука, 1991. – 207 с.
9. Бурлачук Л. Ф. Морозов С. М. Словарь-справочник по психодиагностике. – СПб.: Питер Ком., 1999. – 528 с.
10. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика. – СПб.: Питер, 2003. – 352 с.
11. Выбойщик И. В. Дифференциальная психология. Ч. 1. – Челябинск: Изд-во ЮурГУ, 2007 – 61 с.
12. Голубева Э. А. Способности. Личность. Индивидуальность. – Дубна: Феникс+, 2005 – 511 с.
13. Государев Н. А. Дифференциальная психология в вопросах и ответах: – Москва: Ось-89, 2008. – 110 с.
14. Гуревич К. М. Дифференциальная психология и психодиагностика: избранные труды. – СПб.: Питер, 2008. — 335 с.

15. Егорова М. С. Психология индивидуальных различий. – М.: Планета детей, 1997. – 327 с.
16. Ильин Е. П. Дифференциальная психология мужчины и женщины. – СПб.: Питер, 2006. – 544 с.
17. Ильин Е. П. Дифференциальная психология профессиональной деятельности. – СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж: Питер, 2008. – 428 с.
18. Кондрашихина О. А. Дифференциальная психология. – Севастополь: Стрижак-пресс, 2005. – 196 с.
19. Кречмер Э. Строение тела и характер. – М.: Педагогика- Пресс, 1995. – 608 с.
20. Купер К. Индивидуальные различия [Текст] : пер. с англ. / К. Купер. М. : Аспект Пресс, 2000.
21. Левонтин Р. Человеческая индивидуальность: наследственность и среда. – М.: Прогресс, 1993. – 206 с.
22. Леонгард К. Акцентуированные личности. – Ростов/н/Д.: Феникс, 2000. – 530 с.
23. Машков В. Н. Основы дифференциальной психологии. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 1998. – 132 с.
24. Мельников В. М., Ямпольский Л. Т. Введение в экспериментальную психологию личности. – М.: Просвещение, 1985. – 319 с.
25. Мерлин В. С. Очерк интегрального исследования индивидуальности. – М.: Педагогика, 1986. – 253 с.
26. Мироненко И. А. Дифференциальная психология. (Психология индивидуальных различий): Конспект лекций. – СПб.: Издательство Михайлова В. А., 2000. – 64 с.
27. Нартова-Бочавер С. К. Дифференциальная психология. – М.: Флинта; Московский психолого-социальный ин-т, 2003. – 280 с.
28. Небылицин В. Д. Проблемы психологии индивидуальности: Избр. психол. тр. – М.: Моск. психол.-соц. ин-т, 2000. – 682 с.
29. Пасніченко А. Е. Диференціальна психологія у тестах: Практикум. – Чернівці : Рута, 2005. – 84 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Научная электронная библиотека <http://elibrary.ru/defaultx.asp>
2. Наукова періодика України <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
3. Полнотекстовая база данных изданий по психологии и педагогике http://psyjournals.ru/journal_catalog/index.shtml
4. Психологи: журнал Высшей школы экономики <http://psy-journal.hse.ru/full/>
5. Московский психологический журнал <http://magazine.mospsy.ru/>
6. Онлайн библиотека по психологии и саморазвитию. http://www.koob.ru/practic_psychology/
7. Электронные психологические словари по психологии. (<http://azps.ru/handbook/>; <http://psi.webzone.ru/>)